

Mgr. Hassan Omar Grishen:

Soudobé islámské myšlenkové proudy

v Maghribu

(posudek rigorózní práce)

Mgr. Grishen si pro svou rigorózní práci vybral nepochybně významné a aktuální téma, jaké vzbuzuje velkou pozornost v arabském světě i v Evropě. Sám má k němu jako občan Libyjské džamáhírije zvláště blízký vztah. Svou práci založil na arabských pramenech a sekundární literatuře, které tímto způsobem představuje evropskému čtenáři, což rozhodně patří k pozitivním přínosům práce. V bibliografickém přehledu uvádí celkem 148 využitých knižních publikací a 15 časopisů. Jde vesměs o publikace v arabštině, v naprosté většině o práce původní, v několika případech o práce přeložené z jinojazyčných originálů, zvláště angličtiny, němčiny a ruštiny. I tato stránka předkládané rigorózní práce nepostrádá specifickou přínosnost, neboť dokresluje celkový fraktální obzor dnešního arabského zájmu o vztah islámu k politickým, ekonomickým a sociálním poměrům a o způsob jeho hodnocení u poměrně širokého spektra autorů. Mgr. Grishen si svou heuristickou základnu vybudoval několikaletým bádáním v knihovnách a akademických institucích jednak doma v Libyi, jednak v Egyptě a v severoafrických zemích, jimiž se zabývá. Celkový výsledek odpovídá velkému vynaloženému úsilí: je kvalitní a povzbuzující.

Autor dokázal své práci vtisknout jednotnou koncepci, založenou na přesvědčení, že islámské myšlenkové proudy nelze studovat bez pečlivého výzkumu společensko-ekonomických podmínek v prostředí, kde vznikají a k jehož formaci přispívají. Takovéto zaměření Mgr. Grishen sleduje důsledně od teoretického úvodu, přes kapitoly věnované významným proudům a osobnostem v Libyi (sanúsíja a v předposlední kapitole myšlenky M. Kaddáfího), v Alžírsku (Ben Bádís a Asociace alžírských *Culamá'*), v Maroku (*C*Allál al-Fásí) a v Tunisku (*C*Abdal*C*azíz ath-Tha*C*álíbí) až po shrnující závěr. Zaměření může působit až překvapujícím dojmem; každopádně ukazuje na nezanedbatelný rozměr v soudobém arabském společenskovědním diskursu. Autor vydatně čerpal z prací materialisticky orientovaných arabských historiků idejí, jakých prostudoval nemalý počet. Využity jsou například ideje libanonského marxisty Husajna Murúwy (jméno je omylem přepisováno jako Marwa) a jeho syrského souběžníka Tajjiba Tízíního. Za velkou pozornost stojí Grishenovo hodnocení názorů M. Kaddáfího, které rozhodně není holdem, jaký u takovéto tematiky býval obvyklý v

minulosti, ale vážným zamyšlením a podnětem k dalšímu, hlubšímu studiu Kaddáfího teorie s využitím novějších publikací, nejen Zelené knihy.

Při pečlivém čtení lze v práci nalézt některé formulace, které by si zasloužily delší diskusi. Vasiljev označil wahhábovce za „puritány“, nikoli „protestanty“ islámu (str. 53). *Al-Cuwwa al-wuthqá* nebyly noviny, nýbrž časopis (s. 62). Přestože kult světců ve východních muslimských zemích nedosahuje míry a podoby marabutismu v zemích Maghribu, nelze jej zcela popřít (str. 198). Za formální nedostatek práce - jinak obecně velmi pečlivé a dobře čtivé - je třeba označit neseřazení titulů v bibliografii podle abecedního pořádku jmen autorů.

I přes uvedené drobné nedostatky si práce zaslouží pozitivní ocenění. Představuje nepochybný přínos k poznání jak myšlenkových proudů, jimiž se zabývá, tak dnešního arabského diskursu, na nějž navazuje a který v bohaté míře předkládá k zamyšlení. Mgr. Grishen se projevuje jako badatel kritický s jasnou koncepcí a schopností samostatné, přínosné práce. Předkládanou práci doporučuji přijmout k rigoróznímu řízení jako podklad k udělení titulu PhDr.

V Praze 17. května 2006

Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.

